

Lema: Folklore 8

Explicació

i

Relació

DE LA

GRAN FALLA

dels carrers Pí y Margall

i

Cirilo Amorós

Any 1933

Alonso: J. J. J. J. J.

Explicación

Relación

Relación

DE LA

GRAN FALTA

de los caracteres y Margall

Cirilo Amorós

May 1933

llardelslibrets.org

l1ardelsl1ibrets.org

llardelsllibrets.org

Un sucés que no han publicat
els periodics i que
me callí fins ara.

Nit de fret, nit espantosa
(¡ masa trist asò escomensa!...),
en les mans en les bolchaques
i bufanda hasta l' orella,
me dirigíxc a ma casa
buscant la calentoreta,
i al arribar a un cantó
abandonat per la Electra,
m' ixen al pas quatre hòmens,
i agarrantme de la esquena
me diuen en veu molt baixa:
—¡ Detinte i mut, so... poeta!
Jo, a les primeres de cambi,
me quede com fet de pedra
i els dic algo tartamút
i mosegantme la llengua:
—No pòrte més que dos javos
i els dos son d' eixos de «pera».
—¡ Che, que no som pistoleros
ni cosa que li parega!
Som la Comisió de Falla
de Pi i Margall.
— ¡ Bòna es èixa!
¿I qué vòlen?
— ¿Qué volem?
Pues sòls que se comprometa
a escriure la *explicació*
en manco que un gos alena.
Demá de matí es precis
qu' el compònguen en l' imprenta
Así te, pues el boceto
i a vore cóm l' interpreta,
pues, si vòl, podrá lluirse
i fer una còsa mestra.
—¿ Y dinés?...
— Ya parlarem.

—Es que, ¡ vamos!, yo volguera...

—¡ Som de fiar, senyor mío!

—Sí, pero la fam es cega,
i, la veritat...

— ¡ No plòre!

Vosté te la sal suprema
i això ho escriu en un rato,
puix no te casi faena.
Una introducció sençilla,
una explicació concreta,
dos dèçimes, tres quintilles
i unes quartetes en regla
i ¡ a cobrar! Demá a les onze
l' esperem.

— ¡ Es molta presa!

Per a escriure un bòn «llibret»
es precis estar de vena...

—Ara se fica en sa casa,
agarra la llapisera
i ris, ras...; «llibret» al canto.
¡ Salut i musa, poeta!

.....
.....

En el conflicte qu' em deixen
i en el susto de primera,
arribe al patiet del onze,
agarre, com puc, l' anella,
toque catorce i repic,
pregunta «¿ Quí es?» l' agüela,
puje, me lleve el sombrero,
busque la meua tauleta,
agarre paper i ploma,
escrie la primer cuarcilla,
i a les quatre del matí
está la maldat ya feta.

Un «llibret» qu' es una birria,
un sopar en l' alaçena,
els ronquits dels que ya dormen,
el sereno qu' es paseja
i un hòme qu' en ca badall
tomba un regiment d' esquena.

.....

.....
Este es el suceso de «marres»
que no comentá la prensa
perque jo m'el vaig callar
i no feu cas tan sixquera,
pero huí que ya está el «llibre»
i l' han posat a la venta,
i es objecte de la crítica,
sempre sensata i severa,
vulle que sapien qu' el vaig fer
en dos trompaes, apresada,
i que si te alguna falta
no es pòt dir qu' es culpa meua.
Conque... ¡va l' *explicació*,
punt per punt, lletra per lletra!
Si els agrá, quatre palmaes,
i si no... ¡justicia seca!

Explicació i relació que dins de un segle podria ser útil al célebre «Museu de Folklore Valencià».

Eixe llaurador tan gran
que sobre 'l Palau descansa
es la figura simbòlica
de nostra Valencia guapa,
de nostra hermosa ciutat
que un gran Musèu mos prepara
de totes les antigüalles
que ningú cregué, fins ara,
foren útils a l' història
magnífica de la patria.
El llaurador, nòves jòyes
en entusiasme demana,
i el Palau Municipal,
orgullós, mos les aguarda,
gracies a un hòme d' ingènit,
máxim en talent i gracia.

Colocaes en vitrines
hián còses de tanta fama
com el bou que pintá *Koki*,
de *Gayarre* la guitarra,
l' ull de cristal d' *Ull de Bou*,
la jaqueta que gastaba
don *Pepito Villalonga*,
que molts recordém encara,
la cistella en «pardalets»
qu' el *Pardalero* portaba,
la trompeta i el cabás
d' aquell *tramuser de fama*,
l' acordeó i els testets
que *Salvaoret* mos tocaba
cuant prenía un «canyamó»
d' eixos qu' es diuen «de marca» ;
la toca que duya *Rita*
la Carabasera en gracia,
el ciri que *Míster May*
en les procesóns portaba,
les beceròles impreses
en que la innocent gicalla
deprenía de *Victoria*
les llisons qu' ella ensenyaba
i els calzoncillos famosos
de *Panai*, rey de la espasa,
el dia que debutá
matant quatre bous de *Palha*
e inventá les «revoleres»
que quedaren en la plasa
com a patent d' un colós
i un «as» de la tauromaquia.
Después hiá una llauradora,
fornida, preciosa i alta
que presenta dos corones
d' aliment, d' herba simpática,
per a coronar els caps
ya pregonats per la fama,
de *Maximiliano Thous*
i *Durán i Tortajada*,
als que se deu el Musèu
de Folklore qu' es en Espanya

si no el únic, el primer
en valor i en importància.
Per a augmentar la gran obra
que naixent se trova ara,
dins de pòc ingresarán
objèctes de glòria tanta
com la *Ròca Diablera*
que tant l' atenció cridaba
en les procesóns del Corpus
d' una feja no lluntana,
i la *Moma*, els *cirialòts*,
aquells *nanos* en sa dança,
les *dancetes* infantils
que Monzó mos presentaba,
i la popular *Degòlla*
que corria a la gicalla
i era retall d' una vida
magnífica i valenciana.
Jo que soc un entuciasse
de l' obra que ya està en marja,
els tinc algo preparat
per a que més gran se fasa
i puga aixina enriqueirse
i progresar com Deu mana.
Tinc el bigòt de la sògra
del famós Capità Araña,
una ròda i un faròl
de la primera tartana,
la primera partitura
de «Cuando Milá...», no es guasa ;
el escút que presidía
cuant el rey Pepet manaba,
el cinturó i els tirants
del sempre famós Cucala
i la primera notícia
que la Prensa publicaba
dientnos que l' Ateneo
Mercantil, es dir, la casa,
per a construir la nòva,
anaben a derribarla.
Estes còses i atres més,
que no es del cas dirles ara,

es lo que tinc p' al Musèu
que huí presenta esta falla,
pero com soc valenciá
ya no parle més en guasa,
ni tampòc en sò de crítica
com este «llibret» demana,
i vaig a dir qu' es precis
colaborar en la causa
de qu' interese el Folklore
i tots, en una paraula,
contribuim al eixemple
d' una exposició lograda
a cambi de molts desvèls
i una constant propaganda.
Que pugám vore a Valencia
com fon antès, ciutat santa,
plena de costums hermoses
que pogueren consagrarla,
de tradicions envejables
plenes de ritme i de gracia,
¡ Aquella Valencia antiga
que gojém al recordarla!
¡ Avant sempre! ¡ Sempre avant!
¡ No desmayeu en la tasca!
Si per a seguir la òbra
nous valenciáns vos fan falta
teniu así al artiste,
al poeta de la falla,
a la Comició de festes
i a tots els vehíns en masa.
¡ Per Valencia tot quant siga!
¡ Vixca Valencia la guapa!

Carta de declaració d' amor escrita
l' any 1808, i trová en les excavacions
fetes al tirarse a terra una alquería
del terme de Borbotó.

Amparito, flòr bledana,
desd' aquell simpàtic día
que te viu en la tartana
i acompanyá de ta tía
¡ quí ho diría !
m' aprima una malagana
que decau en melengía.
M' estic quedant en les pells,
i sens poder evitaro
me cauén els saragüells
pasant les de San Amaro.

De pensaro
omplic de plòr els taulells
i casi no pue contaro.

Que no es ara l' ocació
de posarme a festejar,
puix vullc a Napoleó
com es de lley derrotar.

¡ Si volgues esperar,
en quina cega ilusió
aniría a guerregar !

En Sentico «El Palleter»
men vaig al donar son crit,
i més valent tinc de ser
que fon en son día el Cid.

¡ Ja está dit !
Seré, Amparito, el primer
en ofrenar el meu pit.
Quant torne, ¿ m' esperarás ?
Si no pleiteje debaes
jo te jure que sabrás
lo que son dolces «albaes».
¡ Aquelles que tú ouirás
cuant en les hòres callaes

busque la lluna el ocàs!
Tindrás un hòme valent
que 't defensará nit i día
i un niu de l' amor fervent
será la nòstra alquería.
¡ No em mates de melengía!
¡ Que me muic de sentiment!
¡ Que me ròbes l' alegría!
Si te diuen que soc ruc
no fases dels dijós cas,
que si no agarre un trabuc
i un crimen dels gròsos fas.
¡ No me detingues el pas
que consolar-me no puc
i estic qu' agarre el cabás!
Jo que a Murat venceré
¿ no podré guanyar ton còr?
¡ Puix es clar qu' el guanyaré!
Res del mon me fa ya por.
i he de guanyar el tresòr
d' eixos ulls que robaré
i que valen més que l' òr.
Contestam, sí, quant en ans
dien serás per a mí
i firmen les teues mans
eixe goig que no te fi.
Que no acabe el día huí
si'usse tindre yo al alcans
eixe còs de serafí.

Feta la declarasió,
de tú dependix ma sòrt.
¡ Vinga la contestació,
encá qu' em còste la mòrt!
Guarda sempre bòn recòrt
d' esta tallá de meló.

Batiste Cacau (El Tort).

La poesia qu' es precisa en tots els "librests
de falla" per a que diguen les
giques del vehinat qu' el
"poeta" es un home galant.

Les giques d' estos carrers
son ròses del mes de Maig,
i de Juny i de Decembre
i tots els mesos del any.
Aquell que vullga casarse
i disfrutar sent casat
sinse renyir en la dòna
i no divorciarse may,
que vinga a buscar parella
así, en este vehinat.
Les hián de tots els colors,
altes i baixes les hián,
primetes en tipo inglés
i abultaetes de carns.
Les mares may serán sògres,
puix son com el mazapá,
i será el rey de la casa
qui es tire la manta 'l cap
i diga: —¡ Vamos, me case!
i vaja 'l tálem nupcial.

.....
.....
(Una aclaració precisa :
Asò no es una reclam.)

Despedida

Com ya pasí de la ralla
i no m' agrá ser pesat,
la explicació de la falla
s' acabat.

La poesía es poesía en todos los idiomas
de fallos, por a que digan las
riquezas del vernáculo, el
"poeta" es un nombre español.

llardelslibrets.org

Despedida

Contra el viento de la vida
y contra el viento del dolor
se levanta el alma en fallos
y se levanta el alma en fallos

llardelsllibrets.org

llardelsllibrets.org